

належать до законодавства України, а Конвенція, як і інші міжнародні договори,— до законів нашої держави.

Таким чином, застосування судами практики ЄСПЛ може здійснюватися лише в рамках тлумачення ними Конвенції та рішень у справах проти України.

Шурупова Катерина Володимирівна,
доцент кафедри професійної та
соціально-гуманітарної освіти
Криворізького національного
університету, кандидат юридичних наук,
доцент

Афонічева Юлія Сергіївна,
курсантка 2-го курсу 204 н.в. факультету
№ 1 Криворізького навчально-наукового
інституту Донецького державного
університету внутрішніх справ

ВЧИНЕННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ РОЗПУСНИХ ДІЙ У ВІДНОШЕННІ НЕПОВНОЛІТНІХ

Соціально-правовий захист дітей є одним з основних напрямів законодавчої діяльності та визначає рівень розвитку суспільства, його цивілізованості. Кримінальні правопорушення, що посягають на статеву недоторканність і нормальний статевий розвиток дитини і підлітка є особливо небезпечними, адже саме ця група осіб є найбільш вразливою та не захищеною від статевих посягань, тому від того яким буде у них дитинство, залежить майбутнє нашої держави.

У законодавстві європейських держав, аж до середини XIX століття розбещення, як окремий злочин, не трактувався. При цьому судова практика могла визнавати розбещення злочинним, кваліфікуючи його як зґвалтування, розглядаючи малолітній вік потерпілої як обставину, аналогічну безпорадному стану.

На теперішній час, законодавчий рівень захисту прав дітей є достатньо широким, але, нажаль, недостатньо дієвим, оскільки діти все ж таки залишаються незахищеними, та піддаються сексуальному насиллю.

Зокрема, у ст. 29 Конституції України проголошується право кожної людини на особисту свободу та недоторканність, а в ст. 52 зазначається про те, що діти рівні у своїх правах незалежно від походження, а також від того, народжені вони у шлюбі чи поза ним. Будь-яке насильство над дитиною та її експлуатація переслідуються за законом [1].

На міжнародному рівні однією із основоположних є Конвенція Ради Європи про захист сексуальної експлуатації та сексуального насилля (Лансаротська конвенція)[2], яка встановлює, що держава в Європі та за її межами повинна прийняти конкретне законодавство та заходи по запобіганню сексуального насилля, захисту дітей-жертв та притягнення до відповідальності винних.

Аналізуючи рівень зареєстрованих випадків статевих злочинів можна дійти висновку, що багато неповнолітніх приховують будь-які дії пов'язані з розбещенням відносно них. За дослідженням науковців кожен сьомий – восьмий український підліток у віці від 12 до 15 років відчуває надмір сексуальної зацікавленості до себе з боку дорослих. Ми переконані, що на законодавчому рівні необхідно підвищити гарантії захисту прав дітей у сфері сексуальної безпеки та дещо змінити відповідальність. [5].

За розповсюдженням серед злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканності особи розбещення неповнолітніх із показником приблизно 13% займає третє місце, поступаючись лише зґвалтуванню (ст. 152 КК – 54%) та насильницькому задоволенню статевої пристрасті неприродним способом (ст. 153КК – 30%) [4].

Безпосередніми причинами вчинення розпусних дій щодо осіб, які не досягли шістнадцятирічного віку, є наявність у злочинців морально-правових деформацій свідомості злочинців, пережитого досвіду сексуального насильства у дитинстві, порушення психосексуального й емоційного розвитку та низький самоконтроль, а також бажання урізноманітнити статеве життя, отримати нові сексуальні відчуття й враження [4].

Заслугує на додаткову увагу дослідження такої ознаки об'єктивної сторони кримінального правопорушення, передбаченого ст.156 КК України, як вчинення саме інтелектуальних розпусних дій з неповнолітніми.

Опитуванням 163 слідчих Національної поліції, які

займаються або займалися розслідуванням кримінальних проваджень за фактом вчинення розбещення неповнолітніх встановлено, що у їх практиці зустрічались 59 випадків (36,1%) фізичних розпусних дій та 78 випадків (47,9%) інтелектуальних розпусних дій (станом на 2020).

У п.17 Постанови Пленуму Верховного суду від 30.05.2008 №5 «Про судову практику у справах про злочини проти статеві свободи та статеві недоторканості особи» вказано, що інтелектуальними розпусними діями є зокрема, ознайомлення потерпілої особи із порнографічними зображеннями, відеофільмами, цинічні розмови з нею на сексуальні теми тощо [7].

На нашу думку запропоноване Верховним судом тлумачення цієї ознаки об'єктивної сторони можна розширити, оскільки технічний процес не стоїть на місці, а суб'єкти кримінального правопорушення використовують комп'ютерну техніку, гаджети, всесвітню мережу Інтернет, мобільні додатки, тощо.

Деякі науковці вважають що, інтелектуальне розбещення безпосередньо полягає у цинічних розмовах з потерпілим на сексуальні теми, у розповіді відвертих, натуралістичних сексуальних історій, фотографуванні потерпілих у різних сексуальних позах, демонстрації порнографічних предметів або примушуванні до перегляду відповідної продукції, схиленні (у т.ч. з використанням мережі Інтернет) до вчинення сексуальних дій, у т. ч. щодо винуватого. Інтелектуальні розпусні дії можуть бути класифіковані на: вербальні – відверто цинічні розмови, анекдоти, поради тощо; візуальні – демонстрація порнографічної книжкової, кіно-, фото- та відео продукції; аудіальні – прослуховування музичних носіїв натуралістичних сексуальних історій, пісень тощо [5].

Ми вважаємо, що поняття «інтелектуальні розпусні дії» є неоднозначним, тому повинно бути більш вдосконалено. Зокрема до нього можна віднести спостереження за статевим актом, відвідування магазинів для дорослих та демонстрацію товарів із так званих «sex-shop», перегляди фото та відеороликів в соціальних мережах, шляхом надіслання повідомлень потерпілій особі тощо.

Оскільки розбещення неповнолітніх становить високу суспільну небезпеку, що зумовлюється спричиненням шкоди

статевій недоторканості неповнолітньому, його психічному та фізичному розвитку варто винайти шляхи для зменшення злочинності в цьому напрямку.

Аналізуючи зазначене вище та враховуючи те, що через незрілий вік та відсутність достатнього життєвого досвіду неповнолітні можуть не розуміти всіх дій інтелектуального розбещення, в тому числі здійснені близькими особами, та те, що такі дії здійснюються за допомогою мобільних додатків, вважаємо, що ювенальним поліцейським необхідно запровадити бесіди зі школярами та викладачами, відносно безпеки дітей від сексуальних посягань, та роз'яснити алгоритм дій в разі таких посягань.

На законодавчому рівні пропонуємо посилити кримінальну відповідальність, за вчинення розбещення неповнолітніх, оскільки вчинення таких дій відносно дітей повинно каратись та бути зменшено, для того, щоб забезпечити майбутній нормальний і повноцінний розвиток неповнолітніх.

Список використаних джерел

1. Конституція України. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1996.
2. Конвенция Совета Европы о защите детей от сексуальной эксплуатации и сексуального насилия (Лансаротская конвенция).
3. Стан злочинності в Україні за статистичними даними Департаменту інформаційних технологій МВС України у 2010–2020 рр.
4. Хавронюк М. І. Відповідальність за зґвалтування: в Україні та за кордоном. *Право і суспільство*. 2009. № 3. С. 75–86. С. 75.
5. Кулик К.Д. Причини розбещення неповнолітніх в Україні. *Часопис Київського університету права*. 2018. № 3. С.255–258. С.257.
6. Бугаєць Т. Чи зможе Україна захистити дітей від сексуального насильства? *Юридична газета online*. № 21–22 (623–624). 29 травня 2020
7. Постанова Пленуму Верховного суду «Про судову практику у справах про злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи» від № 5 від 30.05.2008.